
Hitler
Zuzana
Ostrov
Bruntáli
Green
žabí
oči
vrch
šestka
Böhmisch
prdele
slz
Fiddler's
hungermarš
Krnov
story
Anna Marie
radosti
Na sudetských horách se nezpívá
Pavel Šuba

NA SUDETSKÝCH HORÁCH SE NEZPÍVÁ

Pavel Šuba

Kniha vychází za podpory Česko-německého fondu budoucnosti.

Herausgegeben mit freundlicher Unterstützung des Deutsch-Tschechischen Zukunftsfonds.

„Vyhnanec bez domova je jako mrtvý bez hrobu.“

Publius Syrus z Antiochie

1. Banální story

„Narodil jsem se v Bruntále a zemřu v Bruntále. Všechno mezi tím je jen vandr do Králík, divoká jízda na Pionýru, kolem mysu Dobré naděje a pak zpátky do doků Kobylího rybníka. Teď už jenom čekám na svůj poslední trajekt do Fiddler's Green, jestli mi rozumíte. Ale do tý doby mě z tohohle bananaboutu nikdo nevyžene, nevysídlí, neodsune, nebo jak tomu ráčíte říkat. A vám přeju, ať jdete do velrybí prdele, *in culo alla balena*, rozumíte?"

Seděla vedle něj na lavičce a nerozuměla ani trochu. Od chvíle, kdy na poradě pokrčila rameny, že dnes prostě nemá vlastní téma, a šéfredaktor ji pobaveně poslal *„něco vykřesat z banální story o pobláznělým dědkovi, co oskvotoval polorozpadlou lavičku v Bruntáli"*, nerozuměla ničemu. A už vůbec ne tomu, co ten šílenej důchodce blábolí z cesty a proč je na ni tak sprostej. Vždyť se ho jenom slušně zeptala, kdo je a co tady dělá. Zdvořile a naprosto jasně, jak ji to na žurně učili. Pokusila se velrybí urážku spolknout a něčeho se chytit. Čehokoli srozumitelného: „Vy jste z Bruntálu?"

„Když se takhle napřímo ptáte…"

Nadějně přikývla. Ono to půjde.

„…tak vlastně ne."

Zamračila se.

„Narodil jsem se ve Freudenthalu, v Údolí Radosti, Šťastným údolí, nebo v Údolí Rozkoše by se dalo říct, jestli mi rozumíte…"

Odmítavě zakroutila hlavou. Tohle nemá cenu. Když sem jela, tušila to. Hned jak ho viděla, ještě než poprvé promluvil, bylo to téměř

jasné. Teď je to tutovka. Vetchej pomýlenej stařík. Prototyp fousatýho skřítka akorát tak do zahrádky k jezírku.

V tesilkách a obstarožním sáčku, ze kterýho čouhá sepraný pruhovaný triko. A teda ve vypulírovaných křuskách, to se musí uznat. Každopádně je třeba podtrhnout slovo *pomýlenej*. Nic pro noviny. Nic pro ni. Spíš pro psychiatra. Těžkej případ. Blouznění. Bludy. Chudák děda. Jak to, že mu toho doktora ještě nikdo nezavolal, sakra?

„Víte, já si teda nemyslím, že je to *Šťastné údolí,* spíš *Údolí Vyhnání, Vertreibungthal* bych to přeložil. Vidíte, nikdy mě nenapadlo, že by se tak mohl můj Bruntál jmenovat. Ale ano, celé minulé století odtud někdo někoho vyháněl – nejdřív Němci Čechy, pak Židy, na oplátku zase Češi Němce, a když už nebylo komu co oplácet, začali se vyhánět Češi mezi sebou navzájem. To jako komunisti živnostníky a kulaky, jestli mi rozumíte. Ale už je to pryč, už je to dávno a musíme se dívat dopředu, a já už vyhlížím jen tu plavbu do Fiddler's Green. Takže bych to nazval spíš *Údolím Odcházení,* což by se dalo německy říct…"

Ruply jí nervy.

„Nezlobte se, já německy neumím. A vám nerozumím ani česky. Asi nebudu dál zdržovat," řekla s jistým zadostiučiněním.

„Ne, to vy se nezlobte, slečno. Mě vůbec nezdržujete. Já tady budu stejně kotvit celej den, vyšla na mě třetina, teda jako že nemůžu na vycházku, protože v portu musí dycky třetina posádky zůstat na lodi, obzvlášť teď, jestli mi…"

Zazvonil telefon. Takovým tím vyzváněcím tónem základního nastavení. Zuzana sebou nejdřív trhla, potom vyčítavě pohlédla na starce, proč mobil nebere, až jí konečně došlo, že zvoní v její kabelce.

Služebák. Má ho teprve pár dní. Ještě si nezvykla. A měla by co nejrychleji tohle hloupý vyzvánění změnit. Neznámý číslo.

„Zuzana Patočková, Noviny Moravy, prosím?!“

„Tady inženýr Vlk, vy jste mi volala, paní redaktorko. Co pro vás můžu udělat?“

„Jé, dobrý den, pane starosto, to jste hodný, že voláte zpátky, vydržte prosím moment,“ vstala, omluvně ukázala na telefon a kousek poodešla.

Z rybníka vystartovaly vyplašené kachny.

„Já bych vás chtěla požádat o vyjádření k té lavičce, u Kobylího rybníka, tady v Bruntálu.“

Kachny přistály o kus dál bezpečně na hladině. Starosta pokračoval v žoviálním tónu: „A co konkrétně by sedmou velmoc zajímalo, když už vážila tak dlouhou cestu?“

„No,“ znejistěla trochu tou nečekanou hrou Zuzana, „víte, nerozumím, v čem je tu vlastně problém. Možná kdybyste byl tak laskav a nějak mi to vysvětlil.“

I přes sluchátko Zuzana rozpoznala lehký úšklebek. Představila si, jak se asi starosta tváří. A trochu ji to naštvalo.

„Vysvětlil na záznam,“ zasmečovala.

Inženýr Vlk si odkašlal a vrátil se k ryze úřednímu tónu.

„Pan Böhmisch nám brání v přesunu městského mobiliáře do deponie. Mobiliáře, kterýžto je, jak bylo na základě místního šetření zjištěno, v havarijním stavu.“

Nesnášela tenhle otřesný jazyk politiků, úředníků a policajtů. Jako by si vymýšleli svůj vlastní slovník jen proto, aby jim nikdo nerozuměl.

„A to je takovej problém se s panem…“

„Böhmisch, prosím, bé, přehlasované ó, há, em, í, eš – tedy psáno samozřejmě jako es, cé, há…“ ozvalo se z lavičky. Zašklebila se, vzápětí omluvně mávla rukou, popošla o dalších pár kroků dál a pokračovala: „…se s panem Böhmischem domluvit, že tu lavičku opravíte a dovezete mu ji zpátky, když je na ni tak fixovanej?“

„Paní redaktorko. Jelikož onen mobiliář není na soupisu městského majetku, není ani zanesen v mapách či jinak úředně evidován, bude neprodleně odstraněn bez náhrady.“

„Jako že mu tam tu lavičku nevrátíte?“ zeptala se, jestli si úředničinu přeložila správně. Mimoděk se otočila na Böhmische. „Komu tady překáží?“

„Víte co, paní redaktorko? Jestli chcete, stavte se za mnou na radnici, já vám to rád vysvětlím osobně.“ Slovo osobně starosta Vlk zdůraznil. „Máme výborné kafe.“

Zavěsil.

Zuzana zůstala několik vteřin nechápavě stát. Kachny se uklidnily a vrátily se k ní téměř nadosah v naději, že k nim přistane dávka tvrdého pečiva, jak byly zvyklé. Zuzana jim nevěnovala pozornost. Za pravdu jí dávala cedule, u které celou dobu stála: *Zákaz krmení kachen – podporujete i potkany*. Co si to sakra ten chlápek dovoluje? Ještě ji ani neviděl, a už se ji pokouší balit. Po telefonu. A pak to povýšenecky položí, kdy chce. Drzoun. Ale co teď? *Vykřesat něco z banální story o poblázněným dědkovi, co oskvotoval polorozpadlou lavičku?* Těžko. Tohle není žádná story. Jen debilní úřední postup. Suchá zpráva na pět řádků. Na deset nanejvýš.

„Böhmisch, jmenuju se Josef Böhmisch, asi jsem se vám ještě nepředstavil, děvenko…“

Zakoulela očima, otočila se, nahodila úsměv a vyrazila s odhodláním rozhovor se starcem nějak ukončit. Uzavřít se ctí. Rozloučit se.

Opatrně připlula k lavičce. Do přístavu.

2. Rozbrušovačka

Začalo to před třemi dny – v pondělí ráno. Vlastně úplnou náhodou. Multikára Technických služeb Bruntál stála u rybníka, už když Josef Böhmisch vykoukl z okna, aby zjistil, jak je venku, než vyrazí na nákup.

Hezky.

I pracovníky technických služeb kvitoval. Asi došlo na výměnu té prasklé žárovky v pouliční lampě; nejdřív hučela, pak poblikávala, až nakonec zhasla úplně. Trvá to přes měsíc, tak se konečně rozkejvali, napadlo ho. Beze spěchu si nachystal omšelý vak, vycházkovou hůl, peněženku, a vyrazil ven.

Dva muži v oranžových vestách líně pokuřovali u multikáry a sledovali třetího chlápka v černé kožené bundě, který dorazil zvlášť. Evidentně jejich šéf, prohlížel si lavičku zespod, pokyvoval a něco si nesrozumitelně brumlal sám pro sebe.

Zásadní věta padla zrovna ve chvíli, kdy Böhmisch procházel kolem: „No nic, chlapi, je to zarezlé, nakopněte centrálu a řízněte to flexou, tady a tady, jo? Ať tady nezkejsneme do Vánoc."

Böhmisch je nejdřív přešel, po pár krocích se ale nevěřícně zastavil. Vlastně mu všechno došlo docela rychle. Houby lampa! Houby žárovka! A to teda ne! Zpátky k lavičce se došoural jako v posledním tažení. Ztěžka na ni padl: „Promiňte, musím si dáchnout. To víte, nohy."

„Dobré, dědo, v pohodě, chlapi si zatím nachystají vercajk."

Muži v oranžových vestách típli vajgly, navlékli si pracovní rukavice a s hekáním sundali z korby elektrocentrálu.

Böhmisch seděl na lavičce s nepřítomným pohledem.

Přinesli černou bednu s nářadím.

Böhmisch seděl na lavičce s nepřítomným pohledem.

Mladší muž ve vestě vyndal z bedny ochranný štít, zaprášenou rozbrušovačku, podal ji staršímu a po chvíli přehrabování vyštrachal ještě kotouč na kov.

„A povolit to mám jako zubama, vole?“

Böhmisch seděl na lavičce s nepřítomným pohledem.

Pracovníci dohledali za svorného nadávání klíč, vítězoslavně vyměnili kotouč, natáhli prodlužovačku od centrály k lavičce a zapojili úhlovou brusku do zásuvky. Pak už jen stáli a čekali na pokyn od šéfa.

Böhmisch seděl na lavičce s nepřítomným pohledem.

„Tak co, dědo? Už dobré?“

Böhmisch seděl na lavičce s nepřítomným pohledem.

Šéf v kožené bundě rozhodil rukama a očima hledal pomoc u svých podřízených. Ti se jen opřeli o kandelábr, každý z jedné strany, sundali si rukavice, zapálili další cigáro a čekali, jak to jejich vedoucí vyřeší. Oni přeci spěchat nebudou.

Böhmisch seděl na lavičce s nepřítomným pohledem.

„Haló, pane, jste v pořádku? Můžu vám nějak pomoct?“ Böhmisch se konečně pohnul.

„Můžete mi pomoct. Můžete mi pomoct tím, že si seberete všechny ty svoje cajky a odjedete.“

„Tohle bude ještě prdel,“ ozvalo se pobaveně od kandelábru.

Šéf pracovní čety pomalu ztrácel nervy i autoritu, přidušeným hlasem se ale přece jen ještě pokusil dědu přesvědčit: „Podívejte, pane, jestli chcete, my vám pomůžeme domů nebo kam budete chtít, klidně vám zavoláme záchranku, jestli vám není dobře, ale nemůžeme tady strávit celou věčnost. Potřebujeme zlikvidovat tady tu lavičku, na které sedíte, a pokračovat dál, máme spoustu další práce.“

Stařec zahrozil holí: „A já zas potřebuju, abyste vypadli, fertig? Žádná lavička se likvidovat nebude. A šlus.“

3. Bistro

Böhmisch neztrácel čas a spustil na novinářku znova, ještě než se k němu stačila vrátit a cokoli říct: „Asi jste mluvila s ounerem, teda jako s majitelem tady toho bananaboutu," poklepal na lavičku. „Je pravda, že ouner vypadá *as if he's just come off a banana boat,* jak říkají Angličani, teda *jako by spadl z Měsíce*, ale doslovnej překlad je *jako by právě vystoupil z bananaboutu*. Ale ouner ve skutečnosti žádným majitelem bananaboutu není, jestli mi rozumíte, on je jen správce, takovej údržbář obecního majetku, co by měl dohlížet, jestli jeho posádka oklepává rez pěkně od přídi na záď, jestli pečlivě zatírá obroušený jizvy barvou. To se nesmí zanedbat. Na lodi nesmíte zanedbat nic. Tak jako v životě. Svou duši musíte pořád opečovávat – obrušovat a zatírat. Barvou, co máte zrovna po ruce. Jinak se vám dostane do rány sůl, a to určitě znáte, jak to pak pálí, zatraceně to pálí, a s loděma je to podobný, proto se musí pořád zatírat. Představte si, děvenko, že na jednu loď padne ročně sedm tun barvy!"

„Mluvila jsem spíš s panem starostou…"

„No, dyť ano, byl tady včera na poledne. Přesvědčovat mě. Tak jsem mu ukazoval tu vrstvu nátěru, co má tahle bárka na sobě. Poctivě jsem ji natíral, dycky každý jaro a každej podzim, co jsem zpátky. Hučel do mě hodinu, sladkobolný kecy, přikyvoval, jak mi rozumí, jak mi věří, že tady ta lavička stojí přes osmdesát let, že tady byla už za Hitlera, že přežila všechny ty odsuny a přísuny, komunisty, ale že ji nemá zanesenou v tý svý podělaný mapě, a proto ji nemůže než

odstranit a odvýzt do depónie, a mě proto on jakožto zástupce města žádá, abych jim v tom nebránil a opustil tohle místo."

„A to vy nechcete," stihla se na vteřinu vmísit Zuzana.

„No to bychom tady za chvíli byli všichni *takzvaně like turkeys voting for Christmas*, jestli mi rozumíte, jako krocani, co hlasujou pro Vánoce. A to je přeci absolutní nesmysl, to by žádnej rozumnej krocan, co má všech pět pohromadě, nikdy neudělal. Věděla jste, že Britové každej rok na Vánoce upečou deset milionů krocanů? Děsivý, co? Však taky Vlček odcházel po tý hodinový debatě *estar más mosqueado que un pavo en Navidad,* naštvanější než krocan o Vánocích, když už jsme u těch přirovnání, moráků a Kristovejch narozenin, jestli mi rozumíte."

„Starosta se nejmenuje Vlček, ale Vlk…" Rezignovaně si znovu sedla na druhou stranu lavičky vedle Böhmische.

„To já vím. Taky jsem mu zkraje říkal pane Wolf, ale on se čertil, ať ho neházím do jednoho pytle se skopčákama a sudeťákama. Že na rozdíl ode mě on je Vlk a navíc inženýr, a že si to vyprošuje. Ale von není žádnej dospělej vlk, byl úplně bezzubej, a to měl přitom na autě nalepenou zubatou žábu, jako že *drsný kraj, drsní lidé,* jestli mi rozumíte, ale on má maximálně mlíčňáky, tak jsem si ho přejmenoval na Vlčka, na víc zatím nemá, dyť by to mohl bejt klidně můj vnuk. No nebyla s ním žádná dyšputace, nenechal si nic vysvětlit, bylo to jak mlátit mrtvýho koně, jestli mi rozumíte, to říkali dycky Angličani na lodi – *beating a dead horse,* ale to už se nesmí, mlátit koně, to už hyperkorektníci zakázali, ale u nás se stejně mlátí spíš prázdná sláma, nebo víte co, shodneme se na českým *házet hrách na zeď*, co?"

„Vy jste teda Němec?"

Nahnul se k ní a dal si ruku k uchu.

„Musíte víc nahlas, děvenko, já už špatně slyším, víte. Mně je čtyřiaosmdesát. A to jsem nebyl strojník, jestli mi rozumíte. Víte, jak poznáte, že je na bále strojník? Tančí, i když už hudba nehraje…“

Podíval se na ni. Držela si hlavu v dlaních. Otočila se k němu a výhrůžně zvedla prst: „Pane Böhmisch, zastavte. Prosím, zastavte se na chvilku. Já vám vůbec nerozumím. A jestli to má někam vést, musíme pěkně popořádku.“

Přikývnul, jako že chápe. A pak znovu spustil: „Tak teda popořádku. Jmenuju se Josef Böhmisch a narodil jsem se v Bruntále.“ Laškovně na ni mrknul, jako že oba už ví, že vlastně ve Freudenthalu. „Otec byl Němec, ale jmenoval se Böhmisch, vtipné, že? No a matka byla Češka. A jmenovala se za svobodna Němcová.“ Znovu na ni mrknul. „Né, to byl samozřejmě vtip, jmenovala se úplně obyčejně Nováková. Ale bylo by to zábavné, nemyslíte?“

Nemyslela si to.

„…takže jsem napůl Čech a napůl Němec. Ale spíš Čech, i když mě považovali za Němce, ale to až po válce, za války na mě naopak posměvačně pokřikovali příjmením, ale nemysleli tím moje příjmení, mysleli tím, že jsem jako Čech, jestli mi rozumíte.“

Rezignovaně pokrčila rameny.

„Narodil jsem se 29. září 1938. To se dobře pamatuje – mnichovská dohoda, jestli mi rozumíte? O týden pozdějc pak přijel Hitler do Bruntálu osobně. Ten prcek s patkou a malým knírkem, co za sebou nechal dvaašedesát milionů mrtvejch, ale to vám nemusím říkat, toho určitě znáte. Jenže tenkrát to ještě nikoho ani nenapadlo. Vítala ho tady půlka náměstí, viděl jsem to pozdějc na fotkách

Luftwaffe, pěkný fotky se jim podařily, ale nemyslete si, Böhmischovi na náměstí nehajlovali, a já se tehdy jako jeden z mála naprosto jasně vůči Führerovi vymezil. Samozřejmě že si to nepamatuju, ale říkala mi to máma, takže to bude pravda. Protože matky nelžou. Pokud doopravdy nemusí."

Nesnažila se mu oponovat.

„Jsem Sudeťák a jsem na to hrdej. Ale pozor, Sudeťák s velkým es. Ti s tím malým," udělal schválně lascivní pomlku, „byli henleinovci, a to já nebyl v žádným případě. Celá naše rodina byla antifašistická, táta byl i ve vězení, no a vidíte, bylo nám to platný *kak mjortvomu priparky* – jak mrtvýmu obklady, to nám říkali Rusáci, u nás se teda spíš říká jak mrtvýmu zimník, že? My máme zimník, Poláci kadidlo a Rusáci obklady. To je ale jedno, stejně nám pak na záda načmárali háknkrajc. Teda né Rudá armáda, to už byli zase Češi. I Anně Marii nakreslili hákovej křížek, úplně maličkatej, protože na její záda by se žádnej velkej háknkrajc nevešel…"

Vzdychl, vytáhl z kapsy vzorně poskládaný látkový kapesník a osušil si oči. Vrátily se mu vzpomínky. Zuzaně ho najednou bylo líto.

„Pane Böhmischi, můžu vám nějak pomoct?"

„To byste byla moc hodná, děvenko," vystřelil stařík z lavičky, po zjihlosti ani stopy, „kdybyste si tady na chvíli sedla místo mě. Víte, odskočil bych si támhle do bistra," máchnul holí neurčitě kamsi doprava nebo za sebe, „mají tam obstojnou polívku, víte, poslední dny nemám na nějaký vyvařování čas, musím být tady na stráži, takže takový bistro je pro mě teď ideální. Jako pro Rusáky v Paříži, jestli mi rozumíte, to bylo roku 1814, taky spěchali, a když se tam dožadovali jídla, vyřvávali bystro, bystro, jako rychle, rychle, no a když pak

odtáhli, zůstalo po nich jen to bistro, a to je asi tak jediný, co Rusáci světu dali. Teda pokud je ta historka pravdivá. Nicméně bych si teď do toho bistra s dovolením skočil.“

Odevzdaně kývla.

„Nebojte se, budu šturmovat, zpátky jsem ajncvaj.“

4. Ajncvaj

Z chabé znalosti němčiny Zuzana věděla, že ajncvaj znamená raz dva. Jako že v cukuletu, než bys řekl švec, no prostě skoro hned.

Počká.

Přece to stařík ovi slíbila. Sama si naběhla, když mu nabídla pomoc. Ne teda, že tady bude sedět na stráži, na to kývla vlastně jen z donucení, nedal jí ani vteřinu na rozmyšlenou. Takže?

Vydrží.

Nejdřív si zevrubně prohlédla lavičku. Bananabout, špitla si sama pro sebe a rychle se rozhlídla, jestli ji někdo náhodou nezaslechl, že blbne taky. Možná to bylo tím, že vrstva laku – zjevně ne jediná, ale prostě ta zatím poslední –, byla původně dožluta, ovšem nyní již s podobnými estetickými vadami jako onen přezrálý banán. Ale to by bylo na Böhmische přespříliš jednoduché vysvětlení. Až se vrátí, musí se ho zeptat, proč té lavičce takhle říká, vštěpovala si.

Nikam nespěchá.

Zavrtěla se, prohnula v zádech a musela uznat, že se na ní nesedí vůbec špatně. Pan starosta to s havarijním stavem zjevně přeťápl. Obyčejná lavička. Ergonomicky zahnutá, desky hladké, jen sem tam v laku puchýř, vespod zdobné kovové nohy uchycené k zemi hlavami zarezlých šroubů.

Trochu to trvá.

Po dvaceti minutách začínala mít o svém překladu výrazu ajncvaj pochybnosti, po první půlhodině obavy, že si to nevyložila správně, a obavy se za dalších třicet minut přetavily v jistotu. Po následných

šedesáti nekonečných minutách přitikal čirý vztek. Ano, od chvíle, kdy se Josef Böhmisch ladně odbelhal a zmizel bůhvíkam, právě uběhly dvě hodiny.

Zdrhne.

Zmizel si on, zmizí taky. Tady se to tak dělá, přeci. Je to Údolí Odcházení.

Už byla rozhodnutá, když jí zazvonil mobil. Zase takovým tím vyzváněcím tónem základního nastavení. Tohle číslo si uložit stačila. Šéf.

„Jak se to má s tou lavičkovou story v Bruntáli?“

„V Bruntále, pane lingvisto, v Bruntále!“ zašklebila se.

„A ty nevíš, že Bruntál se skloňuje podle vzoru prdel?“

„Trapnej humor, šéfe. Ještě mi řekni, žes mě poslal do velrybí prdele a budeš stejně vyšíslej jako ten starej Böhmisch. Nebo je to celý přiblblá skrytá kamera, že jo? A mimochodem, žádná story se nekoná…“

Šéfredaktor přece jen zvážněl: „Počkej, chceš mi říct, že sedíš s tím bláznivým dědou celou věčnost a nic si z něj nedostala?“

„Chci tím říct, že děda mi tady nejdřív něco blábolil, pak si klidně tu svou okupační stávku přerušil a je už přes dvě hodiny v čoudu. Nejspíš někde chlastá. A já kráva mu slíbila, že to tady ohlídám před Vlkem. Kašlu na něj. Jdu!“

„Vlčkem, děvenko, je to jenom mladej vlček s mlíčňákama!“ ozvalo se za Zuzaninými zády sice rozverně, ale naprosto nečekaně, až z toho telefon vytípla bez rozloučení a cítila, jak neovladatelně rudne.

Böhmisch to ignoroval. Jen se došoural, posadil se na stejné místo jako předtím, nadechl se a nezadržitelně spustil další vodopád vět: O studeném přesoleném vývaru, který by se vůbec neměl vývarem nazývat, protože neměl žádnou chuť, jenom chuť soli, slanější než voda v Mrtvým moři, navíc byl tak mastný, že by se s ním klidně daly mazat ojnice, teda pokud by v něm neplavala taky úplně rozvařená mrkev s petrželí a naprosto nedovařenou flaksou z neidentifikovatelného, ale zaručeně přestárlého zvířete, no prostě šlichta, kterou kdyby naservíroval posádce na kterémkoli moři světa, tak by to jen šplouchlo a následovalo suché oznámení o kuchaři přes palubu.

Litanie byla téměř nekonečná, Böhmisch se v ní zalykal, ale vysvětlení, ba omluvu, nepřinesla. Jako by jen nahmátl záložku, otevřel rozečtenou knížku a navázal tam, kde naposledy skončil.

Jako by ani nikde nebyl.

Nebo byl, ale vrátil se zpátky *ajncvaj*.

Vážení čtenáři, právě jste dočetli ukázku z knihy ***Na sudetských horách se nezpívá*.**
Pokud se Vám ukázka líbila, na našem webu si můžete zakoupit celou knihu.